

Onderwerp

Randvoorwaarden inwonersberaad Nijmegen schone stad

Programma	Bestuur en Organisatie Openbare ruimte	Collegebesluit	13 mei 2025
Portefeuillehouder	H.M.F. Bruls en J.T.J.L.A. Broeren	Behandeldatum Raad Status	18 juni 2025 Openbaar

Samenvatting

Op 16 april 2025 besloot de raad dit jaar een inwonersberaad te organiseren, met het onderwerp afval, circulariteit en het reinigingsbeleid. De concrete vraagstelling luidt: *"Wat moet Nijmegen met en voor de Nijmegenaren doen, om te zorgen voor een schonere stad en natuur, en hoe vergroten we de betrokkenheid van de Nijmegenaren daarbij."*

Om het inwonersberaad te organiseren moeten meerdere randvoorwaarden vastgesteld worden. We stellen de raad voor een besluit te nemen over de scope, de uitgangspunten, de toetsingskaders, de spelregels van de loting, de financiële vergoeding voor de deelnemers en de status van de adviezen van het inwonersberaad.

Voorstel

- 1. De scope van het inwonersberaad te beperken tot afval en reiniging van de fysieke openbare ruimte, niet zijnde bodem of lucht.*
- 2. De uitgangspunten voor het inwonersberaad: commitment en mandaat, onafhankelijkheid en eigenaarschap, open dialoog, informatie, tijd, veiligheid, legitimiteit, transparantie, privacy.*
- 3. De toetsingskaders voor het inwonersberaad: uitvoerbaarheid, betaalbaarheid, juridisch correct, gedragen advies.*
- 4. De spelregels voor de loting*
Wij stellen voor om minimaal 100 en maximaal 150 inwoners te werven d.m.v. een gewogen loting. We stellen voor om deze loting in 3 stappen uit te voeren:
 - Publiekscampagne. Voorafgaand aan de loting zetten we een publiekscampagne op. Doel is om alle inwoners vooraf te informeren en te enthousiasmeren voor deelname aan het inwonersberaad. Van belang is dat er brede belangstelling ontstaat en een maximale respons bij stap 2.
 - Uitnodigen op basis van steekproef. Er wordt een aselechte steekproef uit de basisadministratie adressen en gebouwen getrokken van 15.000 woonadressen. De brief richt zich op bewoners van 16 jaar en ouder.
 - Gewogen loting. Op basis van de response op deze lotingscriteria wordt een 2e gewogen loting uitgevoerd. De informatie over de lotingscriteria maakt het

mogelijk om ervoor te zorgen dat het inwonersberaad een goede afspiegeling vormt van de inwoners van de gemeente.

5. De financiële vergoeding voor de deelnemers:

- Toekenning van een dagvergoeding van 75 euro per deelname aan een bijeenkomst van het inwonersberaad.
- Toekenning van een tegemoetkoming in de reiskosten van 7 euro per reisdag (ongeacht het gekozen vervoermiddel).
- Toekenning van een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang van 7 euro per uur.
- Vanzelfsprekend is maatwerk mogelijk in specifieke gevallen.

6. De adviezen van het inwonersberaad zwaarwegend te laten zijn in de besluitvorming door de raad.

Aanleiding

Op 16 april 2025 besloot de raad voor het organiseren van een inwonersberaad. In dit raadsvoorstel laten wij een aantal randvoorwaarden voor de organisatie van het inwonersberaad vaststellen.

Relevante besluitgeschiedenis

In het coalitieakkoord is afgesproken een inwonersberaad te organiseren. Op 22 januari jl. is in een gesprek tussen college- en raadsleden gesproken over een conceptvraagstelling voor het inwonersberaad. Tijdens dit gesprek werd afgesproken om een aantal thema's te onderzoeken op haalbaarheid. Op 16 april jl. stelde de raad het onderwerp voor het inwonersberaad vast, namelijk afval, circulariteit en het reinigingsbeleid. Met als concrete vraagstelling:

"Wat moet Nijmegen met en voor de Nijmegenaren doen, om te zorgen voor een schonere stad en natuur, en hoe vergroten we de betrokkenheid van de Nijmegenaren daarbij."

Ook stelde de raad op 16 april 2025 de visie en koers toekomstige inzameling restafval vast. De raad koos voor scenario 3, omgekeerd inzamelen.

In het raadsvoorstel "Thema's inwonersberaad" gaven wij aan bij positieve besluitvorming te komen met voorstellen over:

- De toetsingskaders van het inwonersberaad.
- De wijze waarop de raad wordt betrokken bij de uitvoering van het inwonersberaad.

Als antwoord op schriftelijk gestelde vragen door de raad gaven we aan ook te komen met voorstellen over:

- De financiële vergoeding.
- De uitgangspunten om het instrument inwonersberaad zo zuiver mogelijk toe te passen.
- Loting van de deelnemers.

Beoogde impact: wijziging kaders

Het inwonersberaad geeft invulling aan onderstaande doelen uit de stadsbegroting (doelenboom).

Programma Bestuur en Organisatie:

- De Nijmegenaar kan gebruik maken van diens (democratische) rechten.

Hoort bij de ambitie: De Nijmegenaar staat centraal in onze dienstverlening.

- De Nijmegenaar kan gebruik maken van diens (democratische) rechten.

Hoort bij de ambitie: We hebben een betrouwbare en omgevingsbewuste gemeente.

- De Nijmegenaar kan met initiatief, kennis en expertise bijdragen bij het werk aan onze stad.

Hoort bij de ambitie: 'We hebben een betrouwbare en omgevingsbewuste gemeente.

Ook sluit het inwonersberaad aan bij plannen uit het coalitieakkoord:

In gesprek met de stad:

- We hebben oog voor de door ons moeilijk te bereiken doelgroepen. Daarom besteden we aandacht aan hoe we het gesprek organiseren. We nodigen inwoners vaker uit via een steekproef uit de gemeentelijke basisadministratie om zo te komen tot een afgewogen vertegenwoordiging.
- We zetten inwonersberaad in op een aantal relevante, urgente en afgebakende thema's. Inwoners worden geselecteerd door representatieve loting en kunnen deelnemen op eigen initiatief.
- We zoeken ook naar andere vormen zoals inzet van games, visualisaties of simulaties. Zodat we tegemoetkomen aan verschillende voorkeuren en verschillende stijlen en zo meer diversiteit krijgen in de inwoners.

Argumenten

1. De vraagstelling van het inwonersberaad

De scope van het inwonersberaad is breed, maar beperkt zich tot de fysieke openbare ruimte, niet zijnde bodem of lucht. We kiezen hiervoor, omdat afval en reiniging de fysieke openbare ruimte betreft en niet de bodem of de lucht. Daarbij wordt alles wat zich in de bodem bevindt buiten beschouwing gelaten, zoals kabels en leidingen of zaken die in de lucht zijn, zoals luchtvervuiling.

2. Uitgangspunten voor het inwonersberaad

De hieronder genoemde uitgangspunten zijn van belang om tot een succesvol inwonersberaad te komen. De uitgangspunten gelden bij de inrichting en de uitvoering van het inwonersberaad en richten zich zowel tot de raad, het college en tot de deelnemers. Van al deze kanten zal de toepassing van de uitgangspunten moeten worden gekoesterd en worden bewaakt. De ambtelijke projectleider en de onafhankelijke procesbegeleider van het inwonersberaad zullen hiertoe gedurende de gehele looptijd van het inwonersberaad regelmatig afstemmen.

- Commitment en mandaat. Voorafgaand aan het inwonersberaad wordt er door het college en de raad commitment uitgesproken dat de resultaten in principe worden uitgevoerd. Hiervoor geeft het bestuur kaders mee waaronder dat de adviezen van het inwonersberaad, mits uitvoerbaar, betaalbaar, juridisch correct en gedragen zijn, worden uitgevoerd. Indien sommige adviezen niet worden overgenomen, wordt dit tijdig en

publiekelijk verantwoord.

- **Onafhankelijkheid en eigenaarschap.** De raad en het college respecteren de onafhankelijkheid van het inwonersberaad. De organisatie en begeleiding van het inwonersberaad worden uit handen gegeven aan een onafhankelijke procesbegeleider. Bureau Moventem neemt deze rol op zich. Moventem heeft ervaring met het begeleiden van diverse inwonersberaden en draagt zorg voor de invulling van de uitgangspunten. Het inwonersberaad bepaalt zelf hoe er met elkaar wordt samengewerkt, wat er wel en niet wordt gecommuniceerd over de inhoud tijdens het inwonersberaad, hoe er wordt gestemd over de opbrengsten van het inwonersberaad, en of er raadsleden, collegeleden, ambtenaren en pers aanwezig mogen zijn tijdens de bijeenkomsten. Dit noemen we ook wel de procesafspraken.
- **Open Dialoog.** Bij de opzet van het inwonersberaad wordt ervoor gezorgd dat er een betekenisvolle dialoog wordt gewaarborgd. We zorgen voor voldoende ondersteuning zijn om een kwalitatieve dialoog te waarborgen.
- **Informatie.** Deelnemers van het inwonersberaad hebben toegang tot nauwkeurige, relevante en toegankelijke informatie en expertise. Zij krijgen de kans om sprekers uit te nodigen, te horen en te bevragen. Deelnemers krijgen gebalanceerde informatie aangeboden, maar kunnen nadrukkelijk ook zelf informatie en deskundigen aanvragen.
- **Tijd.** Deelnemers krijgen voldoende tijd om zich in het onderwerp te verdiepen, informatie te wegen en geïnformeerde adviezen te formuleren, zodat recht gedaan kan worden aan de complexiteit van het voorliggende vraagstuk.
- **Veiligheid.** Het is voor alle deelnemers veilig en mogelijk om deel te nemen aan het inwonersberaad. Er zijn duidelijke spelregels, die bewaakt worden. Er zijn onafhankelijke begeleiders die de spelregels waarborgen.
- **Legitimiteit.** Deelnemers vormen een herkenbare afspiegeling van de Nijmeegse samenleving. De gemeente spant zich in om dit te bereiken door een (gewogen) loting en neemt waar mogelijk belemmeringen om deel te nemen weg.
- **Transparantie.** Het inwonersberaad wordt voor aanvang openbaar aangekondigd. Er wordt tussentijds openlijk gecommuniceerd over het proces (niet over inhoud). Na afloop van het inwonersberaad worden alle documenten en resultaten publiekelijk toegankelijk.
- **Privacy.** De organisatie van het inwonersberaad zorgt ervoor dat de privacy van deelnemers wordt gerespecteerd om hen te beschermen tegen ongewenste media-aandacht en intimidatie en om de onafhankelijkheid van de deelnemers te behouden. Gesprekken in kleine groepen zijn besloten en verslagen worden geanonimiseerd.

3. De toetsingskaders voor het inwonersberaad

Wettelijk gezien kan een inwonersberaad nooit bindend zijn. Voor een succesvolle uitkomst van het inwonersberaad is het van belang dat aan de voorkant wordt vastgesteld wat de kaders voor de adviezen van het inwonersberaad zijn.

Het inwonersberaad kan ervoor kiezen om aanbevelingen te doen die niet (geheel) binnen

de kaders passen. Die adviezen kunnen door de raad worden afgewezen.

Het inwonersberaad kan gebruik maken van een tussentijdse toetsing door een panel van ambtelijke experts om te checken of zij aan de kaders voldoen.

- **Uitvoerbaar:** de adviezen moeten praktisch uitvoerbaar zijn. Dit betekent dat de adviezen vallen binnen de gemeentelijke bevoegdheden en technische mogelijkheden.
- **Betaalbaar:** de adviezen moeten financieel haalbaar zijn.
- **Juridisch correct:** de adviezen moeten juridisch verantwoord zijn en moeten voldoen aan de geldende (lokale) wet- en regelgeving.
- **Gedragen:** de adviezen moeten breed draagvlak hebben. Dit betekent dat de adviezen door een meerderheid van het inwonersberaad worden gesteund. Hoe deze meerderheid precies wordt gedefinieerd, bepaalt het inwonersberaad zelf.

4. Spelregels voor de loting

Om een goede afspiegeling van de Nijmeegse samenleving in het inwonersberaad te krijgen is een vaststelling van spelregels noodzakelijk.

Er wordt een aselechte steekproef uit de basisregistratie adressen en gebouwen genomen van 15.000 woonadressen van 16 jaar of ouder. Deze groep ontvangt een brief waarin zij verder worden geïnformeerd en wordt gevraagd om zich aan te melden (op een speciale website) voor een 2e lotingsronde. Bij aanmelding wordt een korte vragenlijst voorgelegd. Via die vragenlijst wordt extra informatie opgevraagd. Deze vragen sluiten aan bij de zogenaamde lotingscriteria: Leeftijd, gender, opleidingsniveau, spreiding over de gemeente, soort woning (hoogbouw/laagbouw). Dit zijn de meest gangbare lotingscriteria, zoals onder meer toegepast in Amsterdam, Zoetermeer, Heemstede.

5. Financiële vergoeding voor de deelnemers.

Financiële beperkingen mogen geen reden zijn voor inwoners om niet deel te kunnen nemen aan het inwonersberaad. De dagvergoeding van 75 euro is landelijk gangbaar voor deelname aan het inwonersberaad. Bij de overige twee tegemoetkomingen hebben wij respectievelijk gekeken naar de stedelijke tarieven OV, en gangbare tarieven voor inhuur van een particuliere opvang. Wij hopen dat deze regelingen bijdragen aan een representatieve samenstelling van het inwonersberaad.

Voor inwoners met een uitkering op grond van de Participatiewet geldt dat dit bedrag vrijgesteld geldt op grond van artikel art. 31 lid 2 sub f Participatiewet. Het betreft vergoedingen die niet tot de algemene noodzakelijke bestaanskosten horen.

6. De adviezen van het inwonersberaad zwaarwegend te laten zijn in de besluitvorming door de raad.

Bij het versturen van de opbrengst van het inwonersberaad voegt het college een reflectie toe waarin uitgewerkt wordt op welke manier de adviezen een plek kunnen krijgen in het beleid van de gemeente. Hierin wordt meegenomen wat de financiële consequenties zijn, of de voorstellen haalbaar zijn, en of ze effectief en toereikend zijn ten opzichte van de gemeentelijke doelstellingen. Haalbaarheid is inclusief of ook de financiën toereikend zijn.

Kanttekeningen

1. Er bestaat het risico dat deelnemers aan het inwonersberaad adviezen formuleren die haaks staan op bestaande wetgeving.

Dit risico beperken we door een tussentijdse toetsing uit te voeren. Daarnaast betrekken we experts om deelnemers te informeren over de huidige stand van zaken en beleidsontwikkelingen.

2. Er is een gebrek aan capaciteit.

Het gebrek aan capaciteit, zowel binnen de gemeente als bij uitvoerende partijen, vormt een risico voor de uitvoerbaarheid van de adviezen van het inwonersberaad. Zelfs wanneer de adviezen van hoge kwaliteit zijn, kunnen ze moeilijk uitvoerbaar blijken vanwege beperkte middelen of personele capaciteit. Hoewel dit een risico is, kan het ook als een kans worden gezien. Het inwonersberaad kan adviezen geven die zich juist richten op haalbaarheid, innovatie en efficiëntere inzet van beperkte middelen. Dit kan worden bereikt door vanaf het begin duidelijke kaders te stellen over wat realistisch is, en door experts tussentijds te betrekken.

3. De planning kan uitlopen.

We benaderen een grote groep inwoners voor deelname. De ervaring leert dat inwoners lang niet altijd ingaan op de uitnodiging. Indien meerdere aanschrijvingen nodig zijn, dan kan de planning uitlopen.

4. Het is mogelijk dat de deelnemersgroep geen volledige afspiegeling vormt van de Nijmeegse samenleving.

Een inwonersberaad valt of staat met een deelnemersgroep die een afspiegeling vormt van Nijmegen. Het is de waarborg dat alle perspectieven op tafel komen. We zullen dan ook zeer zorgvuldig te werk gaan in het loten en werven van de deelnemers. Ondanks alle inspanningen kan het resultaat van het lotingsproces inclusief aanvullende werving toch zijn dat het inwonersberaad start met een deelnemersgroep die geen volledige afspiegeling vormt van Nijmegen. Ook kan het voorkomen dat inwoners zich gedurende het proces terugtrekken en dat daarmee de samenstelling van het inwonersberaad verandert.

5. Opvolging adviezen in volgende raadsperiode.

De gemeenteraadsverkiezingen zijn in maart 2026. De uitvoering van een inwonersberaad in 2025 is haalbaar. De opvolging van de adviezen van het inwonersberaad kan niet meer in deze coalitieperiode worden uitgevoerd en wordt overgelaten aan het nieuwe gemeentebestuur. Dit gegeven moet aan het inwonersberaad worden meegegeven.

Fatale termijn

In verband met de voorbereidingen is besluitvorming voor het zomerreces gewenst.

Gesprek met de stad

Het inwonersberaad is één van de instrumenten, zoals genoemd in het coalitieakkoord 2022 – 2026, waarmee het bestuur in gesprek gaat met de Nijmeegse inwoners.

Financiën

Raadsvoorstel

De kosten voor uitvoering van het inwonersberaad in 2025 zijn als volgt opgebouwd:

- Projectbegeleiding: € 60.000,-
- Organisatie van het beraad voor 100 inwoners en vijf gespreksrondes en financiële vergoeding deelnemers: € 250.000,-
- Totaal € 310.000,-.

De organisatie van het beraad voor 100 inwoners en vijf gespreksrondes voor €250.000 wordt betaald vanuit het programma Openbare ruimte, taakveld Milieubeheer en het ERPx-nummer: E600168-001 Nijmegen Aardgasvrij.

De projectbegeleiding voor €60.000 wordt betaald vanuit de uitvoeringskosten ERPx-nummer: U500008-002.

Vervolg

Tijdens het proces van het inwonersberaad informeren wij de raad tussentijds regelmatig via brieven over de voortgang. Het uiteindelijke advies wordt aan de raad aangeboden ter vaststelling.

Wat

Communicatie, regelen locaties, etc
Raadsbesluit inwonersberaad
Start werving en responstijd voor inwoners
Tweede loting en nabellen ingelote deelnemers
Zomerreces
Bevestigingsmail en programma naar deelnemers
Bijeenkomst I
Bijeenkomst II
Bijeenkomst III
Bijeenkomst IV
Bijeenkomst V
Aanbieding

Wanneer

april tot juli 2025
2 juli 2025
3 juli 2025
tot medio augustus

medio augustus
eind augustus 2025
eind september 2025
eind oktober 2025
derde week november
medio december
januari 2026

Bijlagen

Nadere informatie: randvoorwaarden inwonersberaad Nijmegen schone stad